

Fredagen den 18 mars

Kl. 10.00

*Återkallelse av
motioner**Om långivningen till
ombyggnad av ålder-
domshem***1 § Återkallelse av motioner****Anf. 1 TALMANNEN:**

I skrivelse den 15 mars 1988 har Alf Svensson återkallat den av honom väckta motionen 1987/88:So252 om forskning om alkoholmissbrukets familjesociala skador.

Vidare har Ivar Virgin och Sten Svensson i skrivelse samma dag återkallat den av dem väckta motionen 1987/88:Jo862 om en handlingsplan mot föreningarna i insjöar.

I skrivelse den 17 mars 1988 har Börje Stensson och Karl-Göran Biörsmark återkallat den av dem väckta motionen 1987/88:Jo743 om medel till naturvårdsåtgärder i odlingslandskapet.

Jag har därför avskrivit dessa motioner.

Skrivelserna lades till handlingarna.

2 § Svar på fråga 1987/88:383 om långivningen till ombyggnad av ålderdomshem**Anf. 2 Bostadsminister HANS GUSTAFSSON:**

Herr talman! Agne Hansson har frågat socialministern om vilka åtgärder hon är beredd att vidta för att riksdagsbeslutet om förändrade regler för den statliga bostadslångivningen till ombyggnad av ålderdomshem skall nå ut till alla berörda och kunna verkställas enligt de syften som riksdagen avsett med sitt beslut. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som skall svara på frågan.

Agne Hansson hävdar i sin fråga att det råder en betydande okunskap i kommunerna om riksdagens beslut och att bristen på korrekt information är uppenbar.

I svar på en interpellation av Agne Hansson redovisade jag den 7 december 1987 vilka bestämmelser som utfärdats om den långivning som riksdagen har beslutat.

Det är en uppgift i första hand för bostadsverket att informera om de regler som gäller. Det har också skett. Förordning och föreskrifter har distribuerats

till kommuner och andra berörda. Länsbostadsnämnderna har bl. a. på konferenser i de olika länen informerat om reglernas tillämpning. Vidare har bostadsstyrelsen sammanställt exempel på hur ålderdomshem kan byggas om. Resultatet av detta arbete har redovisats i olika sammanhang och kommer enligt vad jag har erfarit att publiceras inom kort.

Bostadsverket har enligt min mening gjort vad man kan begära för att sprida en korrekt information till kommunerna. De nya reglerna trädde emellertid i kraft för mindre än ett år sedan. Det är därför naturligt att bostadsverket fortsätter sin informationsverksamhet. Några särskilda åtgärder från regeringen för att denna skall ske, krävs enligt min mening inte.

Anf. 3 TALMANNEN:

Då Agne Hansson inte har möjlighet att närvara medger jag att Ingbritt Irhammar får ta emot svaret.

Anf. 4 INGBRITT IRHAMMAR (c).

Herr talman! Jag vill på Agne Hanssons vägnar tacka för svaret.

Det är olyckligt att informationen angående ändrad statsbidragsgivning för ombyggnad av ålderdomshem inte nått ut ordentligt till berörda myndigheter och beslutsfattare. Viss information har skett, säger bostadsministern. Det är korrekt. Dock kan jag vittna om att denna information inte har varit tillräcklig. Det råder fortfarande stor okunnighet om de nya reglerna såväl hos myndigheter som hos de politiker som skall fatta besluten. Det har med stor sannolikhet bidragit till att nedläggningen av ålderdomshemsplatser har fortsatt på ett oroande sätt efter att beslutet fattades här i riksdagen för över ett år sedan. Därför är det angeläget med ytterligare information, bl. a. med hjälp av de av bostadsstyrelsen sammanställda exemplen på hur ålderdomshem skall byggas, en exempelsamling som enligt bostadsministern skall publiceras inom kort.

I detta sammanhang handlar det faktiskt om trovärdigheten i det som vi säger oss stå för när det gäller värnandet om ålderdomshemmen. Från centern och de övriga borgerliga partierna har vi klart deklarerat att ålderdomshemmen måste vara kvar. Däremot råder det tvivel om var socialdemokraterna egentligen står i denna fråga. Faktum är att över 20 % av antalet platser på ålderdomshem har försvunnit under senare år. Den fråga som många ställer sig är: Värnar verkligen socialdemokraterna om ålderdomshemmen? Den frågan är fortfarande aktuell.

Svaret tyder dock på att det är en islossning på gång, och det är viktigt i denna angelägna fråga, eftersom det finns ett stort behov av dessa platser.

Jag vill bara i det sammanhanget säga: Vi vill ha kvar ålderdomshemsplatser, samtidigt som vi vill förbättra kvaliteten på dem. Men vi undrar nu: När kommer denna publicering att ske? Vi fick nu veta att det kommer att ske inom kort. Men det är ett år sedan vi tog beslutet, och "inom kort" är ett tånjbart begrepp. Kan vi få en närmare förklaring?

Anf. 5 Bostadsminister HANS GUSTAFSSON:

Herr talman! Beträffande den fråga som ställts rörande information om riksdagens beslut om ombyggnad av ålderdomshem kan det inte råda några

delade meningar och inte heller någon osäkerhet. Jag redovisade i mitt svar till Agne Hansson den 7 december på tre A4-sidor alla de åtgärder som har vidtagits. Både regeringen och bostadsverket har till punkt och pricka uppfyllt de krav som har ställts och i förordning och tillämpningsföreskrifter lämnat information.

Ombyggnad av ålderdomshem sker bara av kommuner. Det kan inte vara obekant för kommunalmännen hur att de kan vända sig till länsbostadsnämnden om de saknar information. Dessutom har länsbostadsnämnderna gått ut aktivt och informerat kommunerna. Vidare har kommunerna tillställts informationsmaterial, och det materialet kan också erhållas av de politiska organisationerna.

Det råder inget tvivel om innebörden av beslutet. Det är klart beskrivet av bostadsutskottet och riksdagen samt i den förordning som regeringen har utfärdat och de tillämpningsföreskrifter som bostadsverket har utfärdat.

Jag tänkte inte att vi skulle föra en lång diskussion om frågan om ålderdomshem kontra servicebostäder, eftersom den frågan är föremål för behandling av riksdagen i andra sammanhang och kommer upp till diskussion senare. Jag vill bara säga: När man påstår att det har försvunnit platser för äldre är sanningen den att det i verkligheten har tillkommit mer än 10 000 nya platser utöver dem som har funnits. Det är bara det att dessa platser i stället har kallats servicebostäder, eftersom de är upplåtna med egna kontrakt, och de har en standard som avviker från den som har funnits i de gamla ålderdomshemmen.

Det finns ingenting som hindrar att man använder servicehusen för helinackordering av de äldre som bor där. Det är en fråga om vilken grad av omsorg som kommunen vill erbjuda. Men denna diskussion får vi tillfälle att återkomma till när bostadsutskottet och socialutskottet inom den närmaste tiden kommer att redovisa sina överväganden här i riksdagen. Då kan vi föra en diskussion om detta.

Jag tror att Agne Hansson har upprepat frågan därför att han ville ha en diskussion om vad socialministern och socialstyrelsen har gjort i frågan. Men hans fråga var utformad så att det blev jag som fick svara även denna gång.

Jag tror nog att det inte råder någon brist på information i fråga om dessa ombyggnader. Där är saken klar.

Anf. 6 INGBRITT IRHAMMAR (c):

Herr talman! Jag vill säga till bostadsministern: Det kan ju inte vara så att man från regeringens sida inte känner till att det finns brist på kunskap ute i kommunerna. Och visst sker det en fortsatt nedläggning av platser på ålderdomshem, och det har skett efter det beslut som fattades här i kammaren.

Vill regeringen värna om att ålderdomshemsplatser skall vara kvar, måste dessa förhållanden också ha varit oroande för regeringen. Så tolkar jag också svaret litet grand, när det framgår att det måste ske ytterligare publicering på det här området.

Visst har det byggts ut platser inom servicehus. Men det jag sade i mitt inlägg var att antalet platser på ålderdomshem har minskat med 20 % under senare tid, och det är oroande eftersom det finns kvar ett behov av sådana

platser och eftersom det finns stor efterfrågan på de platserna. Därför är det viktigt att informationen verkligen når ut till alla, så att det inte längre kan råda någon osäkerhet.

Jag fick inte något svar på frågan när publiceringen kommer att ske.

Anf. 7 Bostadsminister HANS GUSTAFSSON:

Herr talman! Publiceringen av exempel har inte tillkommit därför att det anses att det behövs ytterligare åtgärder för att informera kommunerna om de bestämmelser som riksdagen har fattat beslut om, utan det är en ytterligare gård av service att också redovisa för kommunerna hur ombyggnader redan har skett och hur man kan tänka sig att handla för att förverkliga riksdagens beslut. Jag hoppas att det skall komma inom en nära framtid.

Frågan om servicebostäder och ålderdomshem är, såvitt jag förstår, en definitionsfråga. Jag vet inte var det finns definierat vad som är servicebostad och vad som är inackorderingshem. Ligger skillnaden i att man i servicebostäderna har ett eget kontrakt på bostaden? Det är ingenting som hindrar kommunerna från att ha samma tillsyn när det gäller ett servicehus som de har när det gäller det som konventionellt kallas ålderdomshem. De kan ha precis samma tillsyn. Det är bara det att de som bor i servicebostäderna har bättre bostäder och eget kontrakt. Vi får emellertid tillfälle att återkomma till den frågan.

Anf. 8 INGBRITT IRHAMMAR (c):

Herr talman! Nu fick jag ett förslag till förtydligande av när publiceringen kommer: "inom kort" blev i stället "inom en nära framtid". Jag kan inte se att detta är något förtydligande. Det är bara en lek med ord. Jag hoppas verkligen att vi får denna publicering inom den närmaste veckan eller de närmaste veckorna. Jag påstår fortfarande att det finns ett behov av den.

Bostadsministern talade om skillnaden mellan servicebostäder och ålderdomshem. Ålderdomshem är den traditionella formen av vård som har funnits, med ständig tillsyn och en mindre personalomsättning. Personalen finns inom området och återkommer regelbundet. När det gäller servicehus har vi noterat att personalomsättningen har varit stor och att det inte har varit ovanligt att en äldre person tvingats lära känna upp till 20–30 personer per år. Det har alltså varit en skillnad i typen av vårdsystem.

Överläggningen var härmed avslutad.

3 § Svar på fråga 1987/88:391 om visst utbildningsmaterial hos skolöverstyrelsen

Anf. 9 Statsrådet BENGT GÖRANSSON:

Herr talman! Barbro Sandberg har frågat mig vad jag avser att vidta för åtgärder för att ett servicematerial om maskinskrivning skall komma ut till skolorna.

Enligt min mening är det knappast en regerings- eller riksdagsangelägenhet att gå in i detaljfrågor som publiceringsdatum för utbildningsmaterial.

Det ankommer på skolöverstyrelsen (SÖ) att utarbeta denna typ av material till skolorna och därmed också att bedöma när ett sådant material kan ges ut.

När det gäller det i frågan aktuella servicematerialet har jag dock inhämtat att förseningen beror på att SÖ har kompletterat underlaget till materialet med en enkätundersökning rörande maskinskrivning i grundskolan. Enkätresultaten slutbearbetas i vår, och SÖ räknar med att servicematerialet kommer att finnas tillgängligt inför nästa läsår.

Anf. 10 BARBRO SANDBERG (fp):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret. I dag satsas stora extra pengar på att anskaffa datorer även till grundskolan. Men man bryr sig inte om ifall eleverna får lära sig rätt teknik att använda datorerna. Oftast är det lärare i matematik eller samhällsorienterande ämnen som undervisar i data, och de kan inte lära ut hur tangentbordet skall nyttjas på ett rationellt och riktigt sätt. De anser sig dessutom inte ha tid till detta, även om en maskinskrivningslärare skulle instruera dem.

Ämnet maskinskrivning, där man alltså lär sig att korrekt använda ett tangentbord, har inte ett fastlagt timtal i timplanen, men är obligatoriskt för eleverna. Ifrågasvarande servicematerial innehåller anvisningar och exempel på hur maskinskrivningsundervisningen kan bedrivas. Det är dessutom sedan länge efterfrågat från såväl lärare som skolläda runt om i landet.

Anser inte statsrådet det märkligt att SÖ begär att experter skall arbeta fram ett servicematerial på tre månader, dessutom sommarmånader med semestrar, för att sedan bara lägga det i en skrivbordslåda? Jag är, herr talman, medveten om att detta inte är en fråga för regeringen, men jag anser att SÖ:s hantering kan ifrågasättas. SÖ har flera gånger i "Läroplansdebatt" lämnat uppgift om tidpunkt när materialet skall komma. Ideligen har man flyttat fram denna tidpunkt. Det har nu gått två och ett halvt år sedan SÖ fick förslaget. Jag hoppas verkligen att materialet kommer till höstterminen, som statsrådet här lovar.

Överläggningen var härmed avslutad.

4 § Svar på fråga 1987/88:399 om tillgång till viss forminnesinventering i Kalmar län

Anf. 11 Statsrådet BENGT GÖRANSSON:

Herr talman! Marianne Karlsson har frågat mig om jag anser det rimligt att ett stort arbete läggs ned på forminnesinventeringen i norra delen av Kalmar län, utan att detta resulterar i en promemoria. Marianne Karlsson har också frågat mig om jag avser att vidta några åtgärder för att undersökningsresultatet skall komma allmänheten till del.

Riksantikvarieämbetets forminnesinventering utförs först och främst för att fornlämningarna skall kunna redovisas på den ekonomiska kartan. Inventeringsmaterialet – registerkartor och beskrivningar – finns därutöver tillgängligt på riksantikvarieämbetet, länsstyrelsen och länsmuseum. Vanligtvis finns också materialet hos kommunen. Spridningen av resultatet av

Prot. 1987/88:87
18 mars 1988

*Om tillgång till viss
fornminnesinventering
i Kalmar län*

inventeringen i Kalmar län har skett på detta sätt. Härutöver har enligt vad jag upplysts om en särskild sammanställning och utvärdering av Kalmarinventeringen utförts av riksantikvarieämbetet. Denna promemoria föreligger i manuskript, men har ännu inte tryckts. Jag utgår från att den som är intresserad av att ta del av detta material kan vända sig till riksantikvarieämbetet.

Jag anser mot denna bakgrund att några åtgärder från min sida inte är påkallade när det gäller formerna för offentliggörande av specifikt fornminnesinventeringens resultat. Jag vill dock gärna erinra om regeringens förslag i den nyligen framlagda propositionen (1987/88:104) om kulturmiljövård beträffande förstärkta informationsinsatser inom kulturmiljövårdens område. Det är sålunda en generellt viktig fråga att de kulturvårdande myndigheterna har en hög ambitionsnivå när det gäller att föra ut kunskaperna om miljöns kulturvärden till allmänheten.

Anf. 12 MARIANNE KARLSSON (c):

Herr talman! Jag ber att få tacka statsrådet för svaret.

Det finns två anledningar till min fråga. Den ena är att en östgöte född i Södra Vi är mycket intresserad av att till eftervärlden bevara och kunna visa hur det var förr. Hembygdsföreningen i Södra Vi, där han också är verksam, har byggt upp ett vackert reservat med museum, torpstugor m. m. Man undrar nu mycket över vart den omtalade fornminnesinventeringen som gjordes åren 1980–1981 har tagit vägen. Man vill nämligen i sin verksamhet utnyttja den information som då insamlades. Det förefaller ju mycket naturligt att man får göra det. Arbetet utfördes av Lennart Klang och Olle Möller och tog ungefär ett år. Det tog ett år för två personer. Resultatet har nu efterfrågats vid riksantikvarieämbetet. Man har fått till svar att det inte finns någonting tillgängligt. Jag utgår då ifrån att det har legat i någons skrivbordslåda.

Nu kommer den andra anledningen till min fråga. Jag har nämligen vid några tillfällen motionerat och då tillåtit mig att kritisera statlig verksamhet, och särskilt effektiviteten. Det förefaller mig inte vara så värst effektivt när två män under ett helt år gör en fornminnesinventering, och sedan inte lämnar efter sig ens en ynka liten rapport. Vi har här i dag fått höra att det skall komma en sådan.

Jag vill fråga statsrådet Bengt Göransson om det finns anledning att tro att det kan vara flera utredningar som har rönt samma öde. Jag skulle gärna vilja fråga statsrådet om han har tänkt undersöka detta. Följer man över huvud taget upp alla inventeringar och utredningar? Anser statsrådet att det skall ta sju år att få fram en sådan här utredning? Måste inte det innebära ett stort slöseri med statliga medel? Jag önskar att besked om denna inventering lämnas så snart som möjligt.

Anf. 13 Statsrådet BENGT GÖRANSSON:

Herr talman! Jag redovisade i mitt frågesvar en samlad utvärdering och analys. Den kommer således. Det är inte så, Marianne Karlsson, att detta material inte har presenterats och publicerats i någon annan form.

Det har presenterats i vetenskapliga och populärvetenskapliga uppsatser i

en rad skrifter. 1981 publicerades det i riksantikvarieämbetets Dokumentation – forskning, 1982 i Medeltidsarkeologisk tidskrift, 1983 dels i ämbetets Arkeologi i Sverige, dels i skriften Landskap och bebyggelse i Västerviks kommun, 1986 i Bebyggelsehistorisk tidskrift nr 11 och 1987 i Med arkeologen Sverige runt. Det finns alltså en omfattande presentation och dokumentation. Den samlade utvärderingen kommer alltså i höst. Fullt så illa ställt att två män skulle ha arbetat idogt under ett helt år och sedan lämnat efter sig ett fullkomligt tomrum är det inte – den uppgiften är inte alldeles korrekt.

Prot. 1987/88:87
18 mars 1988

Om utsortering av timmer vid leverans av massaved

Anf. 14 MARIANNE KARLSSON (c):

Herr talman! Allt detta är ett bra svar, men jag vill ändå fråga om det inte är något fel på informationen? Den här mannen från Östergötland har ringt riksantikvarieämbetet flera gånger och efterlyst denna utvärdering. Riksantikvarieämbetet svarar att det tyvärr inte finns någonting färdigt. Riksantikvarieämbetet borde då ha upplyst om det som statsrådet Göransson nu har sagt till mig. Hur kan det komma sig att informationen inte kommer fram till folket ute i landet?

Anf. 15 Statsrådet BENGT GÖRANSSON:

Herr talman! Jag föreslår att Marianne Karlsson riktar den frågan direkt till ämbetet.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Svar på fråga 1987/88:401 om utsortering av timmer vid leverans av massaved

Anf. 16 Industriminister THAGE G PETERSON:

Herr talman! Paul Lestander har frågat mig vilka åtgärder jag tänker vidta för att förmå domänverket att se till att timmerdelen i avverkningarna blir noggrant utsorterad.

Låt mig först konstatera att domänverket enligt sin instruktion har ett självständigt ansvar för den affärsmässiga verksamheten och därmed också utsorteringen av timmer vid leverans av massaved.

Jag har av domänverket erfarit att verkets grundläggande princip vid fördelning av timmer mellan sågverk och massaindustrier är att göra denna fördelning så ekonomiskt riktig som möjligt. Domänverket eftersträvar sålunda att föra allt virke som är dugligt till timmer till sågverken. Jag har också av domänverket erfarit att verket av just detta skäl under den senaste femårsperioden successivt ökat timmerandelen vid utsorteringen.

Anf. 17 PAUL LESTANDER (vpk):

Herr talman! Jag får först tacka industriministern för svaret.

Industriministern hänvisar till domänverkets verksansvar. Industriministern menar då kanske att hans kontrollmöjligheter beskärs något av verksansvaret.

Prot. 1987/88:87
18 mars 1988

Om utsortering av timmer vid leverans av massaved

Statens industriverk utarbetade för något år sedan en rapport om integration av skogssågar. I rapporten pekar man just på nödvändigheten av ett större samarbete mellan sågarna och skogsavverkarna. På så sätt skulle man så effektivt som möjligt utnyttja timmerråvaran.

Beträffande förhållandena på Klockstaterterminalen har det vid upprepade kontroller visat sig att det finns ganska betydande kvantiteter timmer i massaveden. Jag utgår från att det är något led i domänverkets arbetsorganisation som har lett fram till att dessa förhållanden råder. Jag utgår också från att detta inte är unikt för Klockstaterterminalen, utan att dessa förhållanden råder även på andra platser där det sker omlastning mellan landsvägs-transport och järnvägstransport.

Det finns en betydande brist på sågtimmer som bl. a. har lett till en nedläggning av ASSI:s såg i Karlsborg. Personalen har minskats både i Piteå och i Seskarö. Vi måste alltså ta itu med detta problem. Jag utgår ifrån att industriministern kommer att vidta kraftåtgärder, även om han inte redovisar dem i sitt svar – på det sättet är svaret tunt.

Anf. 18 Industriminister THAGE G PETERSON:

Herr talman! Jag är medveten om att jag är inne på ett område där Paul Lestander har mycket goda kunskaper och insikter.

Han tog upp frågan om Klockstaterterminalen i Arvidsjaur. Låt mig då konstatera att domänverket har flera hundra liknande terminaler spridda över hela Sverige. Stora mängder virke lastas av på dessa terminaler.

Vad beträffar just Klockstaterterminalen har domänverket upplyst mig om att verket inte känner till att det ingår något timmer i den massaved som lastas av på denna terminal. Men i och med Paul Lestanders fråga har domänverket uppmärksamats på saken, och därmed har frågan kanske haft effekt.

Anf. 19 PAUL LESTANDER (vpk):

Herr talman! Jag delar industriministerns förhoppning att min fråga kommer att leda till något resultat.

Det finns en överenskommelse mellan domänverket och inlandssågarna om att en viss procent av sågtimret skall levereras till dessa sågar. Om utsorteringen är dålig, beräknas denna procent på en lägre kvantitet än om man hade en riktig utsortering. Därför är detta också en mycket viktig industripolitisk fråga, eftersom vi har en mycket knapp tillgång på sågtimmer.

Låt oss alltså hoppas att min fråga gett den effekt som industriministern antydde. Men jag förväntar mig också att han vidtar åtgärder.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Föredrogs och hänvisades

Propositionerna

1987/88:93 till jordbruksutskottet

1987/88:124 till lagutskottet

1987/88:130 till justitjeutskottet

7 § Föredrogs och hänvisades

Motionerna

1987/88:Jo4 och Jo5 till jordbruksutskottet

1987/88:Ju18 och Ju19 till justitieutskottet

Prot. 1987/88:87

18 mars 1988

8 § Anmäldes och bordlades

Propositionerna

1987/88:132 om ändring i dubbelbeskattningsavtalet mellan Sverige samt Storbritannien och Nordirland beträffande skatter på kvarlåtenskap, arv och gåva, m. m.

1987/88:134 om fortsatt valutareglering, m. m.

1987/88:136 om ändrad organisation för statens miljömedicinska laboratorier m. m.

9 § Anmäldes och bordlades

Skatteutskottets betänkande

1987/88:24 om arvs- och gåvobeskattningen

Socialförsäkringsutskottets betänkande

1987/88:17 om bistånd åt asylsökande, m. m. (prop. 1987/88:80)

Utbildningsutskottets betänkanden

1987/88:11 om anslag till centrala och regionala myndigheter på skolområdet
(prop. 1987/88:100 delvis)

1987/88:30 om anslag till investeringar m. m. (prop. 1987/88:100 delvis)

Trafikutskottets betänkande

1987/88:13 om trafikpolitikens mål och inriktning (prop. 1987/88:50 delvis)

Bostadsutskottets betänkanden

1987/88:8 om anslag till lantmäteriet och centralnämnden för fastighetsdata
(prop. 1987/88:100 delvis)

1987/88:9 om allmänna samlingslokaler (prop. 1987/88:100 delvis)

10 § Kammaren åtskildes kl. 10.27.

In fidem

OLOF MARCUSSON